СТАНОВИЩЕ

от Проф. д-р Стела Людмилова Георгиева, дм
Факултет „Обществено здраве“, Медицински университет - Плевен

за дисертационен труд на тема:

UNVEILING PLACEBO POTENTIAL: A PUBLIC HEALTH APPROACH TO UNDERSTANDING AND HARNESSING LOW BACK PAIN RESPONSES IN ISRAEL

ОТКРИВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ПЛАЦЕБО: ОБЩЕСТВЕНО-ЗДРАВЕН ПОДХОД ЗА ИЗУЧАВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ОТГОВОРИТЕ ПРИ БОЛКИ В КРЪСТА В ИЗРАЕЛ

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт
професионално направление 7. 4. Обществено здраве
докторска програма „Управление на общественото здраве“

с кандидат: **АЙХАМ ГОТАНИ**

Предвид протокол № 1/ 16.12.25 г. от заседание на Научно жури, определено със заповед № Р-109-504/ 10.12.2025 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна, Проф. д-р Димитър Райков, д.м.н., на основание чл. 258-269 от ЗЗД съм определена за представяне на становище по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, на Айхам Готани, докторант в самостоятелна форма на обучение към Медицински университет – Варна, Факултет „Обществено здравеопазване“, Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“, с научен ръководител Доц. Силвия Павлова Николова, д.оз.

Кариерно развитие на докторанта

Докторантът Айхам Готани придобива диплома за висше образование през 2011 г. в Mas'ade High School, Golan Heights. В периода 2013-2017 успешно завършва бакалавърска степен по Arts (B.A.) in Nursing, Safed Academic College. През 2021 се дипломира като магистър по здравна азминистрация (M.H.A) в University of Haifa. От 2023 до момента продължава своето образование като докторант по докторска програма „Управление на общественото здраве“ в Медицински университет – Варна. От 2017 г. до настоящия момент е регистриран като медицинска сестра в Спешно отделение на Ziv Medical Center, Safed с компенеции за извършване на сестрински грижи при спешни и остри състояния, пациент-центрирани грижи и работа в интердисциплинарен екип. От 2025 г. изпълнява функции на координатор на

изследователската работа в сферата на сестринските грижи. Има продължителен опит в преподавателска работа и лекторски умения. Асистира в провеждането на учебен модул „Икономика на здравеопазването и финансов мениджмънт“ в Училище по обществено здраве в Haifa University. Изявява се като гост лектор и участник в работни групи на конференции, свързани с климатичните промени, околната среда, спешност в сестринството и други и публикува научните си разработки в периодични издания. Разностранните и професионални интереси го правят участник в редица специализирани сертификационни курсове като курс по Гериатрия и геронтология, уъркшоп по писане на научни статии и други. Работи за придобиване и поддържане на високо ниво на компютрни и езикови умения, емпатична комуникация, работа в екип, академично писане и презентационни умения.

Оценка на дисертационния труд

Обща характеристика

Дисертационният труд е представен на 176EN/192BG[1] стандартни машинописни страници и онагледен с 17 таблици и 9 фигури.

Библиографската справка включва 200 литературни източника на латиница.

Авторефератът е представен на 72EN/76BG[1] страници и отразява добре съдържанието на дисертационния труд.

Актуалност на темата

Актуалността на темата на дисертационния труд е сериозно обоснована от докторанта. Болката е един от най-важните симптоми при много патологични състояния и обект на редица проучвания. В частност болката в долната част на гърба и кръста е глобално призната като отделен клиничен и обществоздравен проблем и е едно от най-разпространените и изтощителни мускулоскелетни състояния. Освен че поражда индивидуални страдания в широк спектър, тя има и сериозна социално-икономическа тежест, тъй като често е причина за временна неработоспособност и отсъствия от работа, а в по-тежките случаи и за трайна неработоспособност и необходимост от продължителен период на лечение и рехабилитация.

Съвременните подходи за изучаване на болката се базират на разбирането, че тя е многомерен феномен с мултифакторна обусловеност, което поставя под въпрос достатъчността и ефективността на традиционния биомедицински подход към нейното лечение. Този въпрос е поставен и компетентно дискутиран и в настоящия дисертационен труд. Тъй като болката все повече се възприема не просто като физическо усещане, а като сложно био-психо-социално преживяване, в тази разработка се поставя акцент на психосоциалните фактори - очаквания, вярвания, емоционални състояния и междуличностни отношения на пациентите, които значително моделират и оформят възприятието за болка и клиничните резултати. Авторът прави опит за прилагане на обществоздравен подход за изучаване и управление на болката и

[1] Българският превод на дисертацията и автореферата се различава по броя на страниците на оригинала на английски език поради езиковата разлика.

плацебо ефектът на вербалната комуникация - област, която е онтосително по-слабо проучена към настоящия момент.

Качествена оценка на дисертационния труд

Въпреки че структурата на дисертационния труд малко се отличава (най-вече терминологично) от общоприетата, в него се намира цялата нужна и очаквана информация за проведеното проучване. Първата част, която обикновено наричаме ***литературен обзор***, откриваме под наименованието „теоретична рамка" и „преглед на научната литература". Тя съставлява около 1/3 от цялостния обем на дисертационния труд. На базата на значителен брой литературни източници (200), в научен и в същото време лек за четене стил, е направен задълбочен анализ на болката като чест патологичен симптом и различните теории за изучаване на нейния мултифакторен произход. Акцентира се върху биопсихосоциалния модел на болката и принципите на ориентираната към пациента грижа. Освен анализът на различни теории, стратегии и принципи за болката и нейното управление, прави впечатление доброто познаване от страна на докторанта на техните специфични очертания в Израелската здравна система, т.е. на контекста, в който се осъществява проучването. Подчертано е значението на разнообразната в културно и лингвистично отношение обстановка, ежедневната работа на здравния персонал в ситуации с включващи множество езици, широк спектър от здравна грамотност, вярвания за болестите и очаквания към грижите, ограничено време за комуникация с пациентите, различия в ресурсите между центъра и други части на страната.

Представен е основният и допълнителни изследователски въпроси и ***задачите*** (цели) допринасящи за получаване отговор на тези въпроси. За изясняване на връзки и зависимости между разглежданите променливи са формулирани работни хипотези.

Методологията е подробно описана. Направена е обосновка за избрания дизайн на изследването, процеса на набиране на участници, инструментите за събиране на данни и статистическите методи за анализ. Одобрението от институционален етичен комитет гарантира, че изследването отговаря на етичните стандарти, включително поверителност, информирано съгласие, и защитава благополучието на участниците.

Емпиричните ***резултати*** от изследването са организирани в съответствие с целите и хипотезите, и отразяват цялостен анализ на събраните данни, с фокус върху емпатия, комуникационни стратегии, изграждане на доверие, споделено вземане на решения и културна компетентност. Фигурите и таблиците са информативни. Те демонстрират очертаващите се тенденции на променливите най-често свързани с характеристики като пол, възраст, продължителност на клиничния опит и професия на участниците. Чрез подходящи тестове са установени статистически значими връзки. Резултатите, както и последващата задълбочена ***дискусия*** може да служат за обосноваване на бъдещо терапевтично поведение.

Бележки и препоръки

Дисертационния труд отговаря като обем и съдържание на изискванията. В него не се откриват съществени слабости.

Препоръчвам:

1. Резултатите от проучването да бъдат широко популяризирани чрез публикуване на монография и статии в периодични издания.
2. При публикуване на статии изводите да бъдат по-ясно отграничени в отделна структурна част, което ще подчертае по-добре тяхната значимост

Заключение

Дисертационният труд на Айхам Готани представлява задълбочено комплексно научно проучване на актуален проблем на общественото здраве в глобален мащаб. Приложени са новаторски подходи и методи в изследователската практика. Значителната по обем емпирична информация е представена в глава „Резултати" и компетентно анализирани и дискутирани в глава „Дискусия", където са направени и изводите, отразяващи точно получените резултати. Направени са **добре обосновани препоръки** към заинтересованите и компетентни структури за практиката и бъдещи проучвания по темата.

Считам, че е реализирана разработка с **приноси с теоретична, методологична и практично-приложна насоченост** и обосновани научни доказателства за нуждите на общественото здраве и здравната система в Израел, която напълно покрива изискванията за присъждане на образователна и научна степен „доктор".

Препоръчвам убедено на Научното жури да присъди образователната и научна степен „Доктор" на Айхам Готани по докторска програма „Управление на общественото здраве" в професионално направление 7.4. Обществено здраве, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

21.02.2026 г.

Член на Научно жури:.

Заличено на основание чл. 5, §1, б. „В" от Регламент (ЕС) 2016/679

/Проф. д-р С. Георгиева, дм/